

Principper for landevalg

Martin Paldam

Professor i økonomi

Aarhus Universitet

Det følgende har tre emner:

1. Hvem er vores venner? Hvordan prioriterer vi dem?
2. Økonomiske betingelser og makrodiskussionen om hjælpens effektivitet.
3. Politiske betingelser – sammenhængen mellem politisk regime og udvikling

Før vi begynder, bør to forudsætninger nævnes. Det første er, at jeg anlægger det succeskriterium, at hjælpen gør nytte for modtagerne. Dernæst gælder, at jeg ikke kan lide bløde, uklare, holistiske vurderinger. Heri ligger, at jeg ingen tillid har til »samlede afvejninger«, hvis det ikke samtidig siges, hvad der afvejes og med hvilken vægt. Når jeg hører om lande, der ganske vist har »nogle forbigående problemer«, men som nu udsættes for »diskret diplomati«, så ved jeg nok, hvem der er blevet snydt. Vi bør se klart i øjnene, at danske politikere og embedsmænd er meget dårlige til at føre politik i et hvilket som helst af vores samarbejdslande end landets egne politikere og embedsmænd.

Det giver troværdighed, hvis man på forhånd opstiller klare betingelser, som kommunikeres til alle parter, og som faktisk kan kontrolleres. Det skaber troværdighed, hvis man derefter retter sig efter dem. Danida bruger ikke den slags kriterier, men skriver til gengæld *meget* om sin politik, så vi ved, hvilke principper, der burde springe i øjnene, når man ser på tallene. Der burde være en *fattigdoms- og en pænhedsfaktor*. Tabel 1 viser, hvad der menes hermed.

Tabel 1. Erklærede kriterier for landevalg

Faktor:	Indikator	Valg kriterium
Fattigdom	Fattige lande	Nedefra på listen over landes bnp (BNP pr indbygger)
	Indkomstfordeling	Lande, der har eller ønsker at få en mere lige fordeling
Pænhed	Politiske rettigheder	Lande med et pænt politisk system
	Civile rettigheder	Lande, der har eller ønsker at få pæne civile rettigheder
	Korruption	Lande, der har eller ønsker at få lav korruption

Vi forventer, at de to faktorer dukker op (1), når vi sammenligner de udvalgte lande med andre lande, og (2) når vi ser på den meget ulige fordeling af vores hjælp til de udvalgte lande. Der er flere af de nævnte underpunkter i tabellen, hvor der står: *eller ønske at få*. Det er her et problem, at alle udtrykker fromme ønsker ved højtidelige lejligheder, og når de møder folk, der uddeler milde gaver. Om det betyder noget som helst, er anden sag. Men vi må forvente, at når et land har været vores samarbejdsland længe, så er det (blevet) et relativt pænt land, hvis det ikke var det fra starten af.

1. Hvem er vores venner? Hvordan prioriterer vi dem?

Tabel A1 (i appendiks) er en liste over de lande, vi har valgt som *programsamarbejdslande*. Jeg har fundet tre træk i valget: (1) de 10-15 lande, som optræder på lister over verdens værste regimer, er ikke med, (2) de valgte lande ligger blandt den fattigste tredjedel af verdens lande, (3) der er relativt mange lande med, hvor sproget er engelsk. De første to af disse punkter skal vi vende tilbage til i forbindelse med diskussionen af figur 2 og 3.

1.1 *Inde, ude og halvejs inde*

Da jeg arbejdede med min bog om »Dansk u-landshjælp«, gik jeg Avisårbogen igennem for at se, hvad pressen sagde om vores samarbejdslande, og hvordan politikerne reagerede herpå. Det klare indtryk, jeg fik, var, at vi med jævne mellemrum har smidt lande ud af listen, erklæret os »vrede« på dem, sat dem i skammekrogen, osv. Det er stort set altid pga. brud i forhold til pænhedsfaktoren. Men jeg har opdaget, at de så normalt efter en kort periode i al stilfærdighed er kommet tilbage på listen.¹⁾

Der er kun 3 lande, der er strøget helt af listen: *Thailand*, der blev for rigt. *Niger* efter et militærkup før et programsamarbejde for alvor var på plads.²⁾ Endelig er der *Indien*, som var med helt fra starten, men blev sat i skammekrogen et par gange og så endelig smidt ud for 2 år siden. Herom er der en mærkelig historie, som vi skal vende tilbage til. Kina var også en stor modtager, men blev aldrig et programsamarbejdsland.

Der er 18 lande på listen. De er opregnet i tabel A1 og A2 (i Appendiks) sammen med en række forskellige oplysninger om landene. Det er Danidas egne tal i tabel A1 indtil den sidste kolonne, medens tabel A2 giver en række politiske oplysninger.

Der er dog forskellige grader af samarbejde med programsamarbejdslandene. Man kan dele disse samarbejdsgrader i tre dele svarende til tre landeklasser:

1. Klasse A lande: Vi samarbejder på alle planer: Tanzania, Vietnam, Uganda og Bhutan er de perfekte medlemmer af den gruppe. Det er de lande, som vi på alle måder er tilfredse med. Det burde altså være de særligt fattige og særligt pæne lande – læseren kan tjekke i tabel A1 og A2, om det er tilfældet.
2. Klasse B er en mellemgruppe, der med mellemrum sættes en tur i skammekrogen.
3. Klasse C er programsamarbejdslande med hvilke vi ikke har et programsamarbejde. Her kan nævnes Kenya, men Zambia og Zimbabwe er vel også næsten blevet C-lande, og måske bliver Burkino Faso det også?

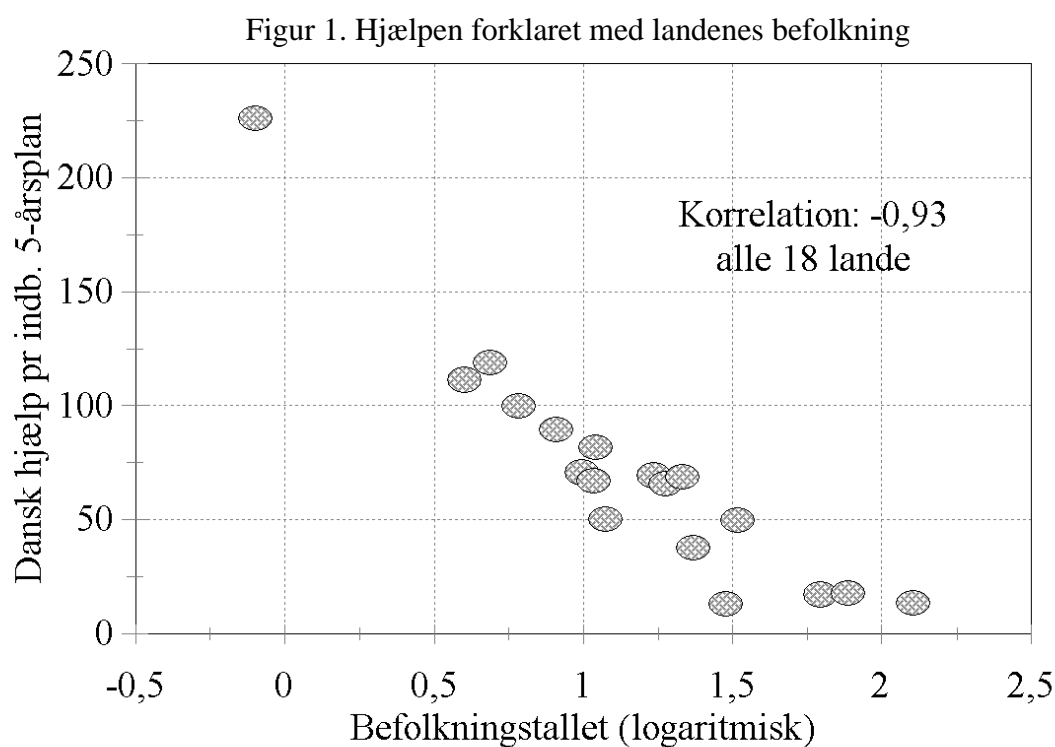
1.2 *Allokeringen af hjælpen til vores samarbejdslande: hovedprincippet*

Når man dernæst spørger sig selv, hvordan vi fordeler vores hjælp til de udvalgte lande, bliver tingene for alvor mærkelige: For det kan forklares næsten helt perfekt med en enkelt variabel: *Jo mindre landets befolkning er, desto mere hjælp får det pr indbygger*. Figur 1 viser sammenhængen. Det ses, at det er en usædvanlig fin sammenhæng (den statistisk kyndige kan også se tabel A3).

-
1. Det var en kontorchef i Danida, der gjorde mig opmærksom på, at det officielle Danmark er én af den slags hunde, der ganske vist gør meget, men sjældent bider.
 2. Etiopien og Indonesien nåede også begge at være næsten på listen.

Det er ikke en politik, som beskrives i nogen af de politik-erklæringer, jeg har set. Der er i hvert tilfælde ikke vedtaget nogen politik om, at hjælpen skal falde med logaritmen til befolkningens størrelse! Her er altså tale om en sammenhæng, der ikke er vedtaget, men som er fremkommet som følge af »agenternes« adfærd. Figur 1 afslører altså de sande præferencer hos Danidas beslutningstager. Vi kan lide små modtagerlande og ikke store!

Figur 1 illustrerer det betydelige gab, der er mellem på den ene side dét, der siges og skrives, og på den anden side den faktiske adfærd. Det er ikke noget specielt for Danida, at man kan finde tal, der afslører, at de sande præferencer er nogle helt andre end de erklærede.

Note: Punktet for Indien er en »modelforudsigtelse« som anført i teksten.

✕
Indien

De sande præferencer forklarer også, hvorfor vi smed Indien ud. Forlænger man den rette linje, der går gennem punkterne til den skærer Indiens folketal, fås det hvide kryds, der er tegnet uden for figuren. Ud fra vores præferencer skal Indien altså have en negativ hjælp! Det tankevækkende er, at Indien må være det af samtlige vore programsamarbejdslande, der bedst opfyldte vores erklærede principper (jf tabel 1): det er det ældste og mest udbyggede demokrati, det har en relativt jævn indkomstfordeling, en relativt lav korrupsion, osv. Indien var flere gange ved at blive smidt ud og til slut, da landet gennemførte et par prøvesprængninger med atombomber, skete det.³⁾ Den kraftige sammenhæng (i figur 1) forklarer også, hvorfor Indonesien ikke kom med som samarbejdsland – selv om det blev diskuteret.

1.3 Svage sammenhænge: fattigdom og pænhed

Man kan gå videre og se, om der er andre sammenhænge i tallene. Jeg har lavet en halv snes figurer som

3. Det er svært at forstå, hvorfor vi danskere, der er allierede med tre atommagter, og hvis forsvar i mange år har været baseret på atombomber, pludselig skulle tage Indiens atombomber så alvorligt. Det anvendte argument drejede sig om ikke-spredning, ...

figur 1 til forklaring af hjælpen pr indbygger. De ser meget mindre pæne ud, men figur 1 viser, at folketallet »forklarer« næsten hele den variation, der er i tallene. De andre variable kan derfor ikke forklare ret meget. Det gør de heller ikke. Læsere, der har forstand på statistik, kan også se på tabel A3, hvor den eneste variabel, der forklare noget er befolkningen.

Fattigdomsfaktoren: Hvad angår landenes velstand og indkomstfordeling, er der næsten intet at se. Ja, hvad angår bnp pr indbygger og hjælp pr indbygger er korrelationen simpelthen 0,00. Når et land først er på listen, er vi ligeglade med, om det er mere eller mindre fattigt. Sammenhængen til indkomstfordelingen er ligeledes svag. Hjælpen vokser svagt, jo skævere indkomstfordelingen er, men omvendt falder den lidt, hvis landet er mere korrupt.⁴⁾ Disse sammenhænge er dog så svage, at de let kan være tilfældige.

Pænhedsfaktoren: Der findes et storstilet forsøg på at sammenfatte alle landes politiske systemer og beregne et årligt tal for *demokratigraden* og et andet for *de civile rettigheder*. Det er de to »Gastilindeks«, som beregnes af den amerikanske NGO Freedom House i New York. Tallene regnes for et hæderligt forsøg, og de er veldokumenterede.⁵⁾ Tabel A2 ser på, hvordan de 18 lande ligger i de to index. Det viser igen, at der ingen sammenhæng er imellem disse landes »pænheds-point« og den hjælp, de får. Hverken graden af politiske rettigheder eller af civile rettigheder har nogen sammenhæng med den hjælp, vi giver.

Det bør også nævnes, at det danske mønster (hvor hjælpen afhænger negativt af landestørrelsen) er almindeligt. Små lande får mere hjælp pr indbygger end store lande. Derfor bliver der også en klar sammenhæng mellem den danske hjælp og andre landes hjælp. Samvariationen (korrelationen) er 0,67. Ved at koncentrere hjælpen om små lande gør vi altså det samme som andre lande, men vi følger denne politik *usædvanligt stærkt*. Her kan læsere med forstand på statistik igen se på tabel A3.

2. Økonomiske betingelser og makrodiskussionen om hjælpens effektivitet

Vi vender os herefter imod en af de store – stærkt tekniske – diskussioner inden for udviklingsøkonomien. Her kan jeg desværre ikke gå ret meget i detaljer, da tingene hurtigt bliver meget tekniske.

2.1 Den store diskussion: politik teorien og medicin teorien

Det er en velkendt kendsgerning, at der er en svagt negativ samvariation mellem u-landshjælp, (h, målt i fh til BNP) og modtagerlandets vækstrate. Tager man den grundlæggende model i den internationale litteratur til forklaring af vækstforskelle og tilføjer u-landshjælp som en ekstra variabel, får hjælpen en lille negativ koefficient.⁶⁾

Dette faktum er naturligvis et problem, og det har givet anledning til en omfattende litteratur, der tager højde for en lang række *rimelige* og adskillige *urimelige* indvendinger.⁷⁾ Det har vist sig, at

4. Her er brugt Transparency International's tal. De findes på netadressen <http://www.transparency.de>

5. Organisationen har efterhånden fået afdelinger i mange lande. Det er interessant at gå ind på organisationens hjemmeside: <http://www.freedomhouse.org>

6. Se Robert J. Barro, 1997. *Determinants of Economic Growth. A Cross-Country Empirical Study*. MIT Press. Oversigt over forskningen siden Barros berømte artikel fra 1991.

7. Der er en oversigt over diskussionen indtil 1997 i kapitel kap 5 i min bog (Dansk u-landshjælp) fra 1997. Siden har der været en større diskussion mellem David Dollar (fra Verdensbankens forskningsafdeling), der er fortaler for den første teori, og Finn Tarp (fra Kbhs Univ/Danida), der er fortaler for den anden teori. Jeg er også selv

det er let at få koefficienten til at »gå væk«, og det er endog muligt at få den »vendt om«. Man vender en koefficient i en statistisk model ved at pålægge modellen restriktioner. Sådanne restriktioner kan opfattes som et »trick«, hvis det ikke har en særdeles god begrundelse.

Hvis man skal sammendrage de mange beregninger og diskussioner – hvoraf nogle er særdeles ophedede og har en mistænkelig sammenhæng med parternes institutionelle tilknytning – er der to pointer, som alle burde være enige om:

K1: Den afgørende koefficient er ikke robust.

K2: Det betyder, at hjælpen gør gavn i nogle tilfælde og skade i andre.

Jeg tror, at man endog kan sige, at man kan dele alle u-lande i to grupper:

En **A-gruppe**, hvor hjælpen gør gavn, og en **B-gruppe**, hvor den gør skade.

Både af hensyn til u-landenes befolkninger og af hensyn til i-landenes skatteydere bør hjælp til lande af typen B afskaffes så hurtigt som muligt. Kan man så oven i købet få flyttet hjælpen til lande af typen A, er det dobbelt godt.

Tabel 2. Opdelingen i lande hvor hjælpen skader og gavner efter to teorier

Gruppe	Hjælpen	Politik teorien	Medicin teorien
A-lande	Gavner	Fornuftig politik	Får hjælp under X
B-lande	Skader	Ufornuftig politik	Får hjælp over X

Note: X er en grænse for hjælpen i % af BNP. Se fodnote 6 for henvisninger.

Det betyder naturligvis, at det gælder om at få bestemt det kriterium, der deler landene i de to grupper. Det har vist sig at være svært. Og grupperne er naturligvis ikke helt permanente. De to ledende skoler er politik teorien og medicin teorien med mine betegnelser. Deres kerneideer er fremlagt i tabel 2.

Politik skolen er lavet af folk fra Verdensbanken, og dens hovedkonklusion er, at hjælp gør nytte i de lande, der følger den politik, som Banken anbefaler. Det er faktisk udmærkede råd, der er nået ved en mangeårig analyse, men naturligvis er det svært at udkrystallisere de bedste råd i en så simpel formel, at den kan bruges i statistiske analyser af alverdens lande. Det, man kan gøre, er at pege på politikker, der i hvert tilfælde er dårlige, og andre, der i hvert tilfælde er gode, men der er en betydelig gråzone.

Hovedproblemet for politik skolen er altså, at det har vist sig svært at få bestemt kriterierne for god politik tilstrækkeligt skarpt. Som fortalene for teorien selv nævner, har en god politik flere dimensioner, og man er derfor nødt til at sammenveje en række kriterier. Det har da også været let for kritikerne at vise, at vægtningen ikke er robust. På den anden side er det meget let at pege på lande, der har ført en så dårlig politik, at befolkningens levestandard er faldet stærkt, selv om de har fået meget hjælp. Jeg har personligt besøgt udviklingsprojekter, der er mislykkede pga landets dårlige økonomiske politik. Så jeg skal ikke skjule, at jeg synes, at meget taler for denne teori.

Medicin teorien siger altså, at hjælp er godt i passende mængder, men at for megen hjælp gør skade. B-landene kaldes »de hjælpeafhængige lande«. Så vidt jeg kan se, ligger skæringspunktet X et sted mellem 10% og 20%, sådan at forstå, at lande, der får under 10% af BNP i hjælp tilhører A-

gruppen medens lande, der får over 20% af BNP i hjælp, tilhører B-gruppen. Så der er igen et ret stort gråt område. B-gruppen består kun af ca 10 lande, men der er en del lande, der ligger i gråzonen, hvor det er tvivlsomt, om hjælpen virker. Så det ville være rart at få grænsen bestemt bedre.

Det er nemt at opstille en teori til forklaring af, hvorfor det giver problemer at få for meget hjælp.⁸⁾ Hjælpen går som bekendt for det meste til den offentlige sektor, som derved bliver større end landet selv kan finansiere. Den bevirker, at landet får et lønniveau, der er højere end dets produktivitet, og dermed en dårlig konkurrenceevne, hvad der undergraver den mere langsigtede udvikling. Det er det problem, der kaldes *Hollandsk Syge*.

Jeg har selv prøvet at adskille de to teorier empirisk. Det er ikke så let, som man skulle tro, for det er i høj grad de samme lande, der ligger i B-gruppen efter begge teorier. I mine beregninger er det et sted mellem 25 og 50 lande, som tilhører B-gruppen. De modtager et sted mellem 25 og 50% af den samlede hjælp.

2.2 *Nogle anbefalinger*

Hvad betyder alt dette? Det betyder først og fremmest, at det ikke er nogen god ide at koncentrere hjælpen om den samme gruppe af små problemlande, som alle andre gør. Det betyder også, at vi skal være kritiske mht de økonomiske politikker, vore samarbejdslande fører.

Må jeg derfor foreslå at vi går en anden vej. Vælg nogle provinser/delstater i store lande, som får meget lidt hjælp, så har vi en chance for, at det kan hjælpe noget. Hvis så landets politik tilmed er nogenlunde fornuftig, ved vi, at chancen for at gøre nytte vokser.

Dertil kommer en anden betragtning: Når man studerer de internationale mønstre for økonomisk udvikling, er noget af det vigtigste, man ser, at der er meget kraftige spredningsmønstre i udviklingen. Er der først ét land i en gruppe, der kommer rigtigt godt i gang, så breder udviklingen sig hurtigt til nabolandene.

Især i Afrika er der det store problem, at der mangler gode eksempler på succeslande, som andre lande kan efterligne. Bare vi kunne få ét land rigtigt i gang, ville det være fint for hele kontinentet.

3. **Politiske betingelser – sammenhængen mellem politisk regime og udvikling**

Som det fremgår af listerne ovenfor, tager det officielle Danmark sig ikke af, hvilket styre vores programsamarbejdslande har. Vi har øjensynlig en mærkelig asymmetri på det politiske plan: Vi støtter gerne diktaturer, hvis de er venstreorienterede.⁹⁾ Vi støtter ikke højreorienterede diktaturer, men gerne enevældige konger. Kun ekstremt undertrykkende regimer vælges fra.

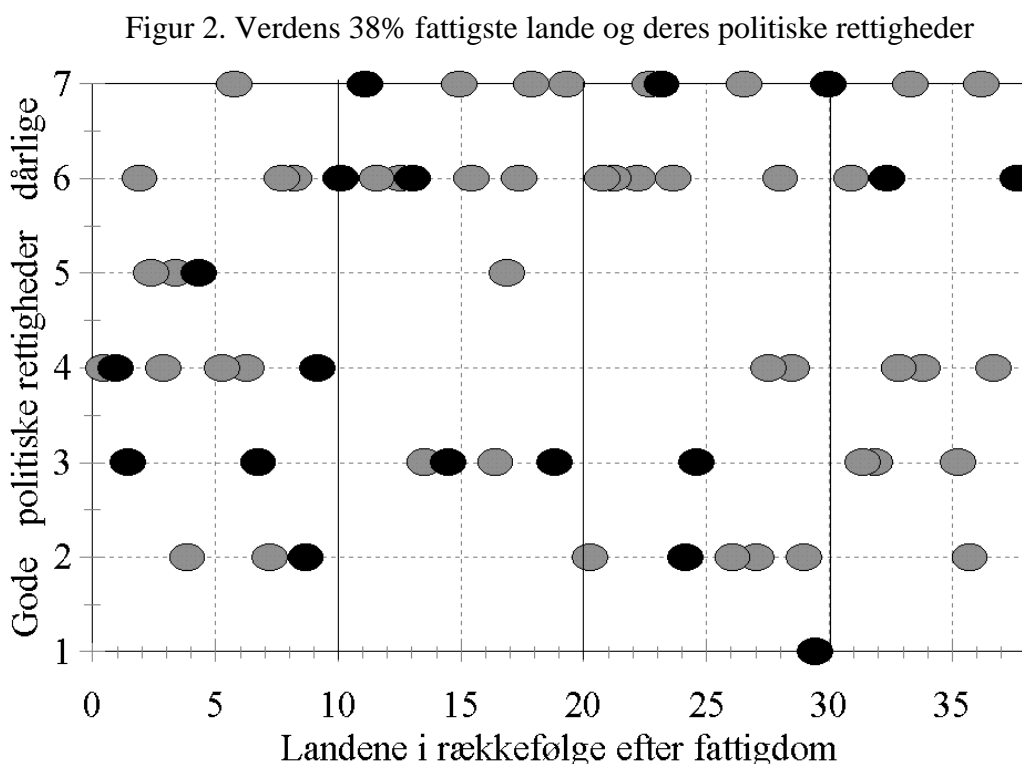
3.1 *Vores lande i sammenligning med andre fattige lande*

Før vi går over til at se på, hvad vi ved om disse ting, er det grund til at sammenligne de lande, vi har valgt med andre fattige lande. Det er gjort på figurerne 2 og 3. De to figurer er ikke helt lette at aflæse.

8. Sagen er let at forstå, hvis vi ser på Grønland, der vel er det land i verden, der modtager mest hjælp. Her har det enorme hjælpeomfang skabt en ekstrem og stagnerende økonomi med en så dårlig konkurrenceevne, at der ikke er fremkommet et erhvervsliv. Ja, selv turismen til det meget smukke land har holdt sig på et minimalt niveau.

9. Verdens mangfoldighed er dog stor, og i Vietnam støtter vi et kommunistisk diktatur, der fører en efterhånden ret liberal politik – næsten lige så liberal som den kinesiske.

Den lodrette akse giver de to mål for politiske rettigheder og civile rettigheder, som allerede er diskuteret. Den vandrette akse giver tallene for bnp (BNP pr indbygger). Tallene er derefter sorteret nedefra efter bnp-rækkefølge og omsat til % som forklaret i fodnote 5 til Tabel A1. Det rigeste af vores samarbejdslande er Egypten. Der er 37,7% af alle lande, der er fattigere end Egypten. De to figurer omfatter derfor de 38% fattigste af verdens lande.

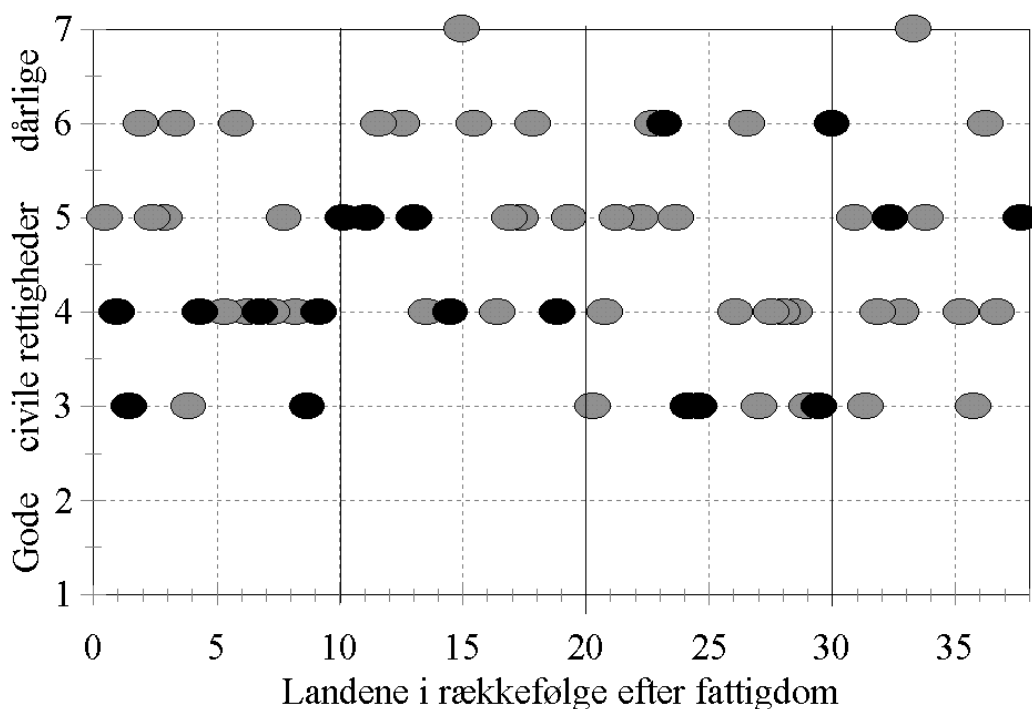
Note: De sorte punkter er vores samarbejdslande, medens de grå er andre lande.

De to erklærede hovedprincipper for landevalget *fattigdom* og *pænhed* (jf tabel 1) skulle nu betyde, at de valgte lande lå nederst (for relativ pænhed) og til venstre (for relativ fattigdom). Der er faktisk en vis tendens i den retning. Se f.eks på de fattigste 10%. Der er indtegnet 18 lande i denne gruppe. Heraf er 6 programsamarbejdslande. Det ses, at de er en smule bedre, hvad angår politiske og civile rettigheder end de andre lande, men strengt taget er forskellen lille. Det er typisk for det billede, man får. Vores samarbejdslande er en anelse »pænere« end resten, men kun en anelse. Det kan man naturligvis teste, men det skal jeg ikke trætte læseren med. Testene afslører, at det er tvivlsomt, om »vores« lande er specielt gode. Men de ligger næsten alle sammen i den fattigste tredjedel af alverdens lande.

3.2 Hvad ved vi om disse sammenhænge?

Det lidt uklare billede svarer meget godt til den viden, vi har. Det er nemlig en vigtig erkendelse, at den enorme forskning, der har været i sammenhængen mellem økonomisk udvikling og politiske styreformere, ikke har produceret ret klare resultater.

Figur 3. Verdens 38% fattigste lande og deres civile rettigheder

Vi ved, at den modsatte sammenhæng holder: rige lande bliver altid demokratiske – i hvert tilfælde hvis de selv producerer deres velstand. Men sammenhængen fra politiske og civile rettigheder til økonomisk udvikling er svag.¹⁰⁾ Der er dog fundet adskillige sammenhænge:

(1) Private investeringer fremmes af politisk stabilitet og en klar og gennemsigtig lovgivning, lidt korruption gør ikke ret meget. Omvendt skades investeringomfanget af ustabile og uforudsigelige politiske forhold, kraftig korruption og mange uklare reguleringer. Det er uklart, om demokrati fremmer eller reducerer den politiske stabilitet. Der er en stærk og robust sammenhæng fra en høj investeringslyst til økonomisk udvikling.

(2) Helt nye undersøgelser tyder på, at social kapital spiller en rolle for den økonomiske udvikling.¹¹⁾ Vi ved, at social kapital og civil deltagelse er nært forbundet, men vi ved endnu ikke meget om, hvordan man forøger et samfunds sociale kapital. Her er et lovende forskningsområde, hvor der foregår en masse, men hvor der pt er ret langt fra teori til anvendelse.

(3) Efter at der er fremkommet systematiske data om korruptionsomfanget i mange lande, har vi også lært en del om, hvad der bestemmer korruptionen. Det er vigtigt at vide, at langt den stærkeste sammenhæng i disse tal er landenes bnp-niveau. Fattige lande er korrupte, og rige lande er det ikke. Skal man arbejde i fattige lande, må man regne med, at der uundgåeligt er en betydelig korruption.

4. Nogle sammenfattende bemærkninger

Det foregående er ikke nogen grundig gennemgang af hele emnet. Det er vist fremgået, at jeg ikke har

10. Jeg har redigeret en bog om emnet: Borner & Paldam (red): *The Political Dimension of Economic Growth*. Macmillan, London 1998. Desuden har jeg skrevet en del herom selv.

11. Social kapital er et begreb, der desværre endnu ikke har fået en almindelig anerkendt definition. De to vigtigste definitioner er *generel tillid* og folks evne til *frivilligt samarbejde*.

kunnet finde ret meget mønster i det landevalg, der er blevet foretaget i fortiden. Vi fravælger de lande, der har det allerværste styre, men vi accepterer dog såvel venstreorienterede diktaturer som traditionelle kongedømmer. Vi vælger lande, der næsten alle er i den fattigste tredjedel af alle lande.

Når vi først har valgt landene, så afgøres vores hjælpebudget næsten til 100% af landets størrelse. Vi kan bedre lide små end store lande. Jeg tror, der er to årsager hertil: (1) Vi kan lettere forstå små lande. (2) Vi bliver lettere en betydelig »samtalepartner« i små lande. Når en dansk minister i gamle dage kom til Indien, var det svært at finde nogen, der havde tid til at lytte høfligt – det er nemmere i et lille land.

Disse principper gør, at vi i et betydeligt omfang kommer til at vælge de samme modtagerlande som alle andre. Det er næppe hensigtsmæssigt, da det øger muligheden for overdosering af hjælp. Jeg synes også vi skulle begynde at lave seriøse vurderinger af vores samarbejdslandes økonomiske politik og tage konsekvensen, hvis den ikke hænger sammen.

Jeg skal desuden foreslå, at vi ud over at vælge lande også begynder at vælge delstater/provinser i store lande. Selv om Indien er smidt ud, kunne vi jo godt vælge en eller to indiske delstater til samarbejdspartner. Der er også en række af de brasilianske delstater, der er lige så fattige som gennemsnittet af vores samarbejdspartnere. Der er ligeledes delstater i Nigeria, der har god brug for hjælp.

Appendiks I: Nogle tal for de 18 programsamarbejdslande

Tabel A1. Landeliste med økonomiske oplysninger

Lande		Planl. dansk hjælp		Landestørrelse		Samlet hjælp		(5) Afstand fra bunden i %
Land	(1) Siden	(2a) Mio Dkr	(2b) Pr indb	(3a) Bef	(3b) bnp (Dkr)	(4a) pr indb	(4b) af bnp	
Bangladesh	start	1740	13,6	128	3034	82	2,7	18,8
Benin	1992	610	100	6,1	3116	287	9,2	8,7
Bhutan	1989	357	226	0,8	4182	599	14,3	ca 30
Bolivia	1994	725	89,5	8,1	8282	648	7,8	29,5
Burkino Faso	1993	900	81,9	11	1968	303	15,4	9,2
Egypten	1989	1065	17,1	62,4	11488	254	2,2	37,7
Eritrea	1993	445	111,3	4	1640	328	20	11,1
Ghana	1989	1240	65,6	18,9	3198	312	9,8	24,2
Kenya	start	390	13	30	2952	131	4,4	10,1
Malawi	1995	725	67,1	10,8	1558	336	21,6	1,4
Mozambique	1989	1200	69,4	17,3	1886	500	26,5	6,8
Nepal	1989	880	37,6	23,4	1804	148	8,2	14,5
Nicaragua	1993	975	118,9	4,9	3526	959	27,2	24,6
Tanzania	start	1640	49,8	32,9	1968	254	12,9	1,0
Uganda	1989	1480	68,8	21,5	2624	189	7,2	13,0
Vietnam	1993	1390	17,9	77,5	3034	123	4,1	23,2
Zambia	1992	700	70,7	9,9	2624	295	11,2	4,3
Zimbabwe	1989	600	50,4	11,9	4264	197	4,6	32,4

- Noter:
- (1) Er det år, landet blev optaget som programsamarbejdsland. Nogle lande har været med fra starten.
 - (2) Er den planlagte hjælp i årene 2001-2005 i Den Rullende 5-Årsplan, fra december 2000. (2a) giver det samlede beløb, og i (2b) er det divideret med folketallet.
 - (3) Giver modtagerlandets størrelse: (3a) er befolkningens størrelse i millioner, medens (3b) giver bnp, dvs BNP pr indbygger, så BNP er produktet af de to tal. Den anvendte valutakurs er 1:8,2 for Dkr: US\$.
 - (4) Giver to mål for den samlede hjælp, landet modtager. Det er dels (4a), som er det samlede beløb i kr og dels (4b) dette beløb i % af BNP.
 - (5) Måler, hvor mange % af verdens lande der er fattigere end det anførte land. Beregnet ud fra Verdensbankens liste over bnp i PPP priser. Der mangler PPP-tal for lande under 1 million indbyggere og nogle få andre lande. Disse lande er dog med til at give nummereringen i listen, der omfatter 206 lande. Jeg har indsat Bhutan skønsmæssigt. Dvs der er 18,8% af verdens 206 lande, der er fattigere end Bangladesh, men kun 8,7%, der er fattigere end Benin, osv.

Tabel A2. Landeliste med politiske oplysninger

Land	(2b) Hjælp pr indbg.	Rettigheder		(7) Politisk system: PD er parlamentarisk demokrati	(8) Korrup- tion. Høje tal er godt	(9) Fordeling Gini. Lave tal er godt
		(6a) Politisk	(6b) Civile			
Bangladesh	13,6	3 b	4	PD, 10 år	2,3	35
Benin	100	2	3	Præsidentstyre med lidt PD		45
Bhutan	226	7	6	Traditionelt monarki		
Bolivia	89,5	1 b	3 b	PD, 11 år	2,5	42
Burkino Faso	81,9	4 v	4	Ét-parti styre		39
Egypten	17,1	6	5 v	Ét-parti / militært styre	3,3	40
Eritrea	111,3	7 b	5 b	Socialistisk ét-parti		
Ghana	65,6	3	3	PD, nyt gradvis	3,3	36
Kenya	13	6	5	Præsidentstyre, lidt PD	2	50
Malawi	67,1	3 v	3	PD – nyt efter stærk præsident	4,1	54
Mozambique	69,4	3	4	PD på vej efter ét-parti	3,5	
Nepal	37,6	3	4	Kongestyret PD		30
Nicaragua	118,9	3 b	3	PD, 11 år	3,1	50
Tanzania	49,8	4 b	4 b	PD – nyt efter ét-parti	1,9	53
Uganda	68,8	5 v	5 v	Ét-parti / militært styre	2,2	41
Vietnam	17,9	7	7	Kommunistisk ét-parti	2,6	36
Zambia	70,7	5	4	PD – nyt og tvivlsomt	3,5	53
Zimbabwe	50,4	6 v	5	PD – præsidentstyre	4,1	56

Noter: (2b) Samme tal som i tabel A1.

(6) Rettigheder i flg Freedom House's tabeller. Jf teksten. (6a) er »political rights« og (6b) er »civil liberties«.

Bemærk, at det bedste, et land kan få, er 1, og det værste er 7. Bogstaverne »b« og »v« peger på om der er en forbedring eller en forværring i årets løb.

(7) Er min vurdering af landets politiske system ud fra oplysningene på Freedom House's hjemmeside og andre kilder, bl a Den Rullende 5-årsplan fra Danida.

(8) Korruptionmålet fra Transparency International. Det bedste, et land kan få, er 10 for *helt ærlig*, og det værste er 0 for *helt korrupt*. Bemærk, at der er brugt tallene for 1999, der omfattede flere lande, og for Bangladesh er tallet for 1996 benyttet.

(9) Ginitallet giver et mål for landets indkomstfordeling. Jo større Ginitallet er, desto skævere er fordelingen. Danmark ligger på omkring 30 i disse tal. Disse tal er meget dårligere end de øvrige, da man kan måle fordelingen på mange måder, og da en god måling stiller datakrav, der ofte er helt urealistiske. Tallene er fra Lyn Squire og Heng-fu Zou's data fra Verdensbanken. De vedrører forskellige år.

Endelig er der for god ordens skyld lavet nogle regressioner mellem de variable, der er anført i de to tabeller. Det fremgår, at én variabel dominerer alt andet. Det er logaritmen til befolkningen. Man kan ganske vist få en nogenlunde pæn forklaring af den danske hjælp ved at bruge den samlede hjælp (jf regression 3) et par år før, men denne forklaring skyldes formentlig kun at andre lande også går efter at hjælpe små lande, og også denne variabel kvæles helt af folketalsvariablen.

Koefficienten på ca -90 betyder, at dersom land A har 10 gange så mange indbyggere som land B land (og de begge er på listen) får land B ca 90 kr mere pr indbygger end land B over en 5-årig periode. Så enkelt er det!

Tabel A3. Regressioner til forklaring af hjælp pr indbygger indenfor de 18 lande.

	Regression 1		Regression 2		Regression 3		Regression 4	
	Estimat	p-værdi	Estimat	p-værdi	Estimat	p-værdi	Estimat	p-værdi
Konstant	177,67	0,00	171,10	0,00	19,64	0,26	149,43	0,00
Log pop	-91,72	0,00	-91,50	0,00			-83,52	0,00
Fattigdom			0,38	0,39			0,22	0,65
Pænhed			-0,01	0,99			1,31	0,68
Andre lande					0,15	0,00	0,03	0,42
R ²	0,87		0,89		0,45		0,89	

Note: Regressionerne forklarer serien i kolonne (2b), ved hjælp af følgende 4 serier: »Log pop« er (10-tals) logaritmen til befolkningen i kolonne (3a), »Fattigdom« er serien i kolonne (5), »Pænhed« er serien i kolonne (6a) og »andre lande« er serien i kolonne (4a). P-værdien er et tal mellem 0 og 1. Den giver sandsynligheden for, at det viste estimat kan være fremkommet ved et tilfælde. Dvs jo mindre p-værdien er, jo sikrere er estimatet. Kun de estimater, der er skrevet med fed skrift, er signifikante. De signifikante estimater, er meget signifikante, og de øvrige er meget langt fra at være det.